

MINISTER EDUKACJI I NAUKI

Warszawa, 13 października 2021 r.

DWM-WUM-SWN.055.8.2021.JB

Sz. P.

prof. dr hab. n. med. Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu Rzeczypospolitej
Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na oświadczenie złożone przez Pana senatora Kazimierza Michała Ujazdowskiego, Przewodniczącego Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą podczas 29. posiedzenia Senatu RP w dniu 10 września 2021 r. i przekazane do Ministerstwa Edukacji i Nauki pismami z dnia 15 września 2021 r. o sygn. BPS/043-29-1230/21 oraz z dnia 2 września 2021 r. o sygn. BPS.DKS.KSEP.0410.24.2021.

Szanowny Panie Przewodniczący,

odnosząc się do postulatu stworzenia przez resort edukacji i nauki specjalnego programu finansowania badań polonijnych na potrzeby programowania adekwatnej polityki państwa wobec Polonii i Polaków za granicą, uprzejmie informuję, że w pełni podzielam przekonanie, iż istnieje potrzeba prowadzenia badań naukowych w tym zakresie oraz ich finansowania z budżetu państwa.

Jednocześnie, po zasięgnięciu opinii podległych MEiN agencji rządowych oferujących możliwości finansowania badań naukowych, również w wymiarze międzynarodowym, pragnę podkreślić, że w ocenie resortu edukacji i nauki istnieją obecnie właściwe schematy finansowania, które pozwalają na realizację badań dotyczących polskiej emigracji oraz sytuacji Polaków za granicą.

Narodowe Centrum Nauki przyznało do tej pory finansowanie w ramach ogłaszanych konkursów 35 projektom badawczym dotyczącym polskiej emigracji. Łączna wartość przyznanych grantów wyniosła ponad 11 mln zł.

Wśród zakwalifikowanych do finansowania projektów znalazły się m.in. tematy dotyczące polskiej literatury emigracyjnej, wkładu polskiej emigracji politycznej w rozwój idei pokojowej integracji Europy czy też społecznych i ekonomicznych konsekwencji migracji. Zakres geograficzny finansowanych badań dotyczy diaspory polskiej w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Niemczech, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Islandii, Szwecji, Norwegii, Czechach, Estonii, Rosji oraz na Słowacji, Litwie, Łotwie, Węgrzech.

Z kolei Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej umożliwia zarówno prowadzenie badań polonijnych w ramach zagranicznych stypendiów badawczych (program Bekker NAWA), jak i w ramach przyjazdów zagranicznych naukowców do Polski, którzy mogą realizować stypendium w polskich ośrodkach naukowych m.in. zajmujących się tematyką polonijną (program Ulam NAWA). Podobne możliwości stwarza program POLONISTA, w ramach którego NAWA finansuje badania związane z szeroko pojętą tematyką polonoznawczą dla zagranicznych studentów, doktorantów i naukowców.

Odnosząc się natomiast do kwestii programowania adekwatnej polityki polonijnej państwa, pragnę podkreślić iż MEiN w swoich działaniach koncentruje się głównie na polityce edukacyjnej i stypendialnej wobec Polonii w celu niwelowania negatywnego zjawiska „drenażu mózgów” i związanych z nim wyjazdów polskich naukowców. MEiN prowadzi działania sprzyjające podnoszeniu jakości polskich jednostek naukowych. Cel ten jest realizowany m.in. za pośrednictwem dwóch flagowych programów NAWA, tj. programu im. gen. Wł. Andersa oraz programu Polskie Powroty.

Myśląc natomiast o zintensyfikowaniu badań ukierunkowanych na wsparcie programowania założeń dla polityki polonijnej, wydaje się, że lepszy efekt mogłoby przynieść stworzenie kompleksowej, pogłębionej analizy dotyczącej sytuacji Polonii na świecie na różnych płaszczyznach. Natomiast w kontekście opracowania dotyczącego możliwości współpracy naukowej z Polonią, warto wspomnieć opublikowany przez Fundację Polonium w 2018 r. raport „Niedostrzeżeni – polska diaspora naukowa jako niewykorzystany kapitał”. Jest to jeden z największych projektów tego typu, który zebrał opinie niemal 500 polskich naukowców z 31 państw. Badania wykazały m.in. że połowa spośród tych osób dostrzega korzyści płynące z kontaktów z naukowcami z Polski.

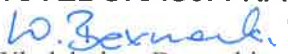
Pragnę również zaznaczyć, iż diagnoza potrzeb polskiej emigracji, w tym naukowej, oraz wynikające z niej zadania były dotychczas określane w *Rządowym programie współpracy z Polonią i Polakami za granicą*. Resort edukacji i nauki widzi potrzebę kontynuowania współpracy w ramach tego formatu, ponieważ dzięki bliskiemu współdziałaniu wielu zaangażowanych instytucji możliwa będzie kontynuacja polityki polonijnej w jej szerokim znaczeniu.

Mam nadzieję, że dzięki koordynacji Pełnomocnika Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą i bliskiej współpracy Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz pozostałych resortów, w tym szczególności MSZ i służb dyplomatycznych, możliwe będzie oferowanie jeszcze bardziej komplementarnej i adekwatnej do potrzeb pomocy dla Polonii i Polaków za granicą.

Reasumując chciałbym podkreślić, że funkcjonujący system finansowania badań, w tym również dotyczących polskiej emigracji oraz powiązanej z nimi mobilności akademickiej w ocenie Ministerstwa Edukacji i Nauki należy uznać za wystarczający.

Z poważaniem

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI I NAUKI

Włodzimierz Bernacki
Sekretarz Stanu

Do wiadomości: Pan Jan Michał Dziedziczak, Sekretarz Stanu w KPRM, Pełnomocnik Rządu do spraw Polonii i Polaków za Granicą